

Pohjois-Karjalan MAAKUNTALIITTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Lausunto
Huurreoksa

1 (4)

19.8.2014

Lausuntopyyntö nro 3.6.2014 nro 1169/07/2014

Haja-asutusalueiden nettipalvelujen kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi lausuntoa haja-asutusalueiden nettipalvelujen kehittämisestä. Liikenne- ja viestintäministeriössä selvitetään, tarvitaanko haja-asutusalueiden nettipalvelujen käyttöönoton edistämiseksi toimia sen jälkeen, kun haja-asutusalueiden laajakaistahanke vuonna 2015 päättyy.

Toimivat sähköiset palvelut ja tietoliikenneyhteydet takaavat tasa-arvoiset toimintamahdollisuudet asuinpaikasta riippumatta.

Sähköisten palveluiden ja niitä tukevan infrastruktuurin kehittyminen on tärkeää julkisten palveluiden saatavuuden, alueiden elinvoimaisuuden ja yritysten toimintamahdollisuuksien takaamiseksi. Sähköisten palveluiden avulla vähennetään pitkien etäisyyksien mukanaan tuomia haasteita ja muutetaan toimintamalleja tehokkaammiksi. Fyysiset julkishallinnon palvelupisteet tulevat vähenemään, mutta uusilla edistyksellisillä sähköisillä palveluilla voidaan palvelut tarjota jokaiselle kotoa käsin käytettäväksi.

Uusia innovatiivisia palveluja ei kuitenkaan voida hyödyntää, jos perustana ei ole koko väestön kattavaa ja laadultaan tasokasta tietoliikenneinfrastruktuuria. Ainoastaan toimivat ja häiriöttömät yhteydet mahdollistavat nettipalveluiden laajamittaisen käytön ja todelliset taloudelliset hyödyt. Sähköisiä palveluita kohti siirtyvässä yhteiskunnassa todellisena uhkana on niin kutsuttu digitaalinen syrjäytyminen; yhteiskunta jakautuu niihin, jotka käyttävät digitaalisia palveluita ja niihin, joilla ei ole mahdollisuutta palveluita käyttää. Tämän uhkakuvan toteutuminen tulee estää ja taata kaikille tasapuoliset mahdollisuudet nopeisiin ja toimintavarmoihin tietoliikenneyhteyksiin.

Tuleva Sote-laki tulee siirtämään joitakin paikallisesti toteutettuja sosiaali- ja terveyspalveluja kansallisiksi sähköisiksi palveluiksi. Muutoksella haetaan kustannussäästöjä. Sosiaali- ja terveyspalvelut tulee kuitenkin olla kaikkien asukkaiden saavutettavissa. Tämä muutos ei ole tasapuolinen kaikille jos kansalaisilla ei ole saatavissa laadukkaita yhteyksiä, joilla näitä palveluita voidaan käyttää.

Pohjois-Karjalan MAAKUNTALIITTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Lausunto
Huurreoksa

2 (4)

19.8.2014

Laajakaista kaikille 2015

Esitetyn toimenpideohjelman lisäksi on tarpeen jatkaa haja-asutusalueiden rakentamista tukevaa nykyuotoisen laajakaistalain mukaista haja-asutusalueiden rakentamista vielä vuoden 2015 jälkeenkin. Laajakaista kaikille hanketta tulee jatkaa ainakin vuoteen 2020 saakka ja taata valtiotuki kaikille toteutuville hankkeille. Välitarkastelussa esille nostetut asiat, ns. kahden kilometrin vähennyksen poistaminen ja loma-asutuksen huomiointi tulisi viedä myös eteenpäin, jotta nopeat laajakaistayhteydet saataisiin rakennetuksi mahdollisimman kattaviksi. Lisäksi erityisten haastaville alueille tulisi tehdä erillISRatkaisuja. Itä- ja Pohjois-Suomessa on kokonaisia kuntia (mm. Lapissa Enontekiö, Inari ja Savukoski sekä monet Etelä-Savon kunnat), tai kuntien osia, joissa ei ole toteutunut rakentamishankkeita lainkaan nykyisellä tukimallilla. Näillä erityisen haasteellisilla alueilla pitkät välimatkat ja harva asutus eivät mahdollista kaupallisesti kannattavaa rakentamista tuen nykyehdoilla. Näille erityisen haasteellisille alueille on valmisteltava erillISRatkaisu valtion ja kuntien yhteistyönä laajakaistahankkeiden toteuttamiseksi. Kuntien heikkenevä taloustilanne on aiheuttanut sen, että kaikki kunnat eivät ole valmiita rahoittamaan hankkeita nykyisillä ehdoilla.

Onkin ensiarvoisen tärkeää, että julkista tukea on saatavilla laajakaistaverkkojen rakentamiseen myös vuosien 2014–2015 jälkeen. Lisäksi on varmistettava, että kaikki kunnat ovat tasavertaisessa asemassa laajakaistaverkkoja rakennettaessa eivätkä esimerkiksi 22 % kunnat saa olla huonomassa asemassa muihin kuntiin verrattuna. Harvaanasuttujen maakuntakeskusten 33% omarahoitusosuus tulisi tarkistaa, samoin kuin kuntakeskusten ulkopuolisten asutuskeskittymien tukikelpoisuus, jotta verkoista saataisiin mahdollisimman kattava.

Sähköisten palveluiden kehittäminen

Itä- ja Pohjois-Suomessa on hyviä kokemuksia laajakaistan rakentamisen edistämisestä maakuntien liittojen yhteistyönä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitot suunnittelevat parhaillaan yhteistyössä myös sähköisten palveluiden edistämishanketta.

Keskustelu kuntien kanssa tulevaisuuden sähköistyvistä palveluista on paljastanut, että kunnat ovat niin työllistettyjä perusvelvoitteidensa täyttämiseksi, että uusien sähköisten toimintatapojen kehittelyyn ei välttämättä löydy resursseja. Kunnat ovat esittäneet avuntarpeen uusien yhteistyökumppanien löytämiseen sekä sellaisten palveluideoiden ja -innovaatioiden kehittämiseen, jotka voisivat olla tehostamassa ja monipuolistamassa kun-

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Lausunto
Huurreoksa

3 (4)

19.8.2014

nan palvelutarjontaa. Nämä tarpeet olisivat parhaiten toteutettavissa siten, että hankkeen kaltainen toimija etsisi mm. yrityskontakteja ja "parittaisi" näillä olevia valmiita alustoja yhteen kunnan palvelutuotannon kanssa. Jos jokainen maakunnallinen hanke pilotoisi muutamaa palveludemoa esim. viiden vuoden ajan, valtakuntaan saataisiin jo melko kattava palvelupaletti, jonka kokemusten perusteella erilaisia malleja voitaisiin monistaa eripuolelle Suomea. Myös kansainvälisiä esimerkkejä tulisi benchmarkata, muun muassa Viro ja Ruotsi ovat huomattavasti Suomea edellä sähköisten palvelujen hyödyntämisessä. . Pelkästään hallinnollisten palveluiden sähköistämisellä tuskin saadaan vakuutettua kuluttajaa valokuituverkkoinvestoinnista; uusien palvelujen tulisi toimintatavoiltaanakin tuoda kuluttajalle jotain ihan uutta. Esimerkiksi kotipalvelu- tai taksisetelien sijaan kannustettaisiin videoyhteyden hankintaan niin, että kotona asuva vanhus voisi helposti olla yhteydessä kotihoitoon, omaisiin ja ystäviin. Pienet maaseutukunnat ovat investoineet voimakkaasti uuden tietoliikenneinfran rakentamiseen. Työ jää puolitiehen, jos kuntia ei auteta uusien palvelumallien kehittämisessä, sillä vain toimintatapojen muuttumisen kautta verkkoinvestointien hyödyt realisoituvat.

Maakuntaliittojen yhteishankkeella edistetään verkkojen syntymistä alueelle, verkoissa tulee olla myös palveluita ja käyttäjien tulee myös osata käyttää niitä. Keskeisinä toimenpiteinä ovat nopean laajakaistaverkon konkreettisista hyödyistä ja palveluista tiedottaminen, käyttöönoton opastaminen sekä eri toimijoiden aktivointi verkkojen rakentamiseksi ja palveluiden tuottamiseksi. Hankkeen myötävaikutuksella muodostetaan verkostoja eri toimijoiden kesken, jotta palveluita kehitettäisiin asiakkaiden tarpeisiin ja otettaisiin käyttöön mahdollisimman laajasti. Hankkeella ei tehdä uusia sähköisiä palveluita vaan jaetaan tietoa, mitä on jo olemassa ja mitä mahdollisesti tulossa. Jo rakennettujen ja rakenteille tulevien uusien kylä-, kunta tai osuuskuntaverkkojen toimintaedellytysten turvaaminen tulevaisuudessa on hankkeen keskeinen tavoite ja toimenpide.

Sähköisten palvelujen kehittämistä koordinoiva alueellinen hanke tulee tekemään tiivistä yhteistyötä valtakunnallisten eri ministeriöiden toimijoiden kanssa. Koordinointi vähentää päällekkäisiä kehityshankkeita ohjaamalla toimijoita yhteen, kartoittamalla kehitystarpeita käyttäjätasolla, tiedottamalla kehityshankkeiden etenemisestä, mahdollisista julkisen tuen hauista tai pilotoinneista ja niistä saaduista kokemuksista. Maakuntien ja ministeriöiden tiiviillä yhteistyöllä vältetään päällekkäisiä kehityshankkeita koko maan tasolla.

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Lausunto
Huurreoksa

4 (4)

19.8.2014

Liikenne- ja viestintäministeriöllä tulisi olla jatkossa vahva koordinaatiovastuu eri ministeriöiden ja hallinnonalojen sähköisten palveluiden kehittämisessä ja palveluiden jalkauttamisessa maakuntiin ja kuntiin.

Julkisten sähköisten palvelujen kehittämisen keskiössä on lähivuosina sote-uudistukseen perustuvan palvelurakenteen uusiutuminen. Se edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen laajan käyttöönoton mm. itsehoitopalveluissa, turvateknologiassa, virtualisoiduissa palveluissa, tiedonvälityksessä jne. Niillä palveluilla voidaan kotona asumisen mahdollisuutta lisätä ja samalla keventää yhteiskunnan palvelukustannuksia.

Uudet nettipalvelut ja laadukkaat nopeat tietoliikenneyhteydet ovat yhä tärkeämpiä alueiden elinvoiman ja kehityksen ylläpitäjiä. Uudet, kiinnostavat palvelut lisäävät myös laajakaistaliittymien kysyntää ja kannustavat samalla teleyrityksiä verkkoinvestointeihin.

Tämä lausunto on valmisteltu yhteistyössä laajakaistalain mukaisia, maakuntaliitoille annettuja tehtäviä koordinoivassa "Laajakaista kaikille Itä- ja Pohjois-Suomessa" –hankkeessa. Lausunto annetaan yhteisesti hankkeessa mukana olevien Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjois-Savon maakuntaliiton nimissä.

POHJOIS-KARJALAN MAAKUNTALIITTO

Pentti Hyttinen
maakuntajohtaja

Esa Huurreoksa
projektipäällikkö
Laajakaista kaikille Itä- ja Pohjois-Suomessa –hanke

